

folk/ed. Derg, 2020; 26(2): 747-756

Aysıt Tansel'le “*Üç Kanatlı Masal Kuşu: Oğuz Tansel*” Üzerine Bir Söyleşi*

Metin Turan (Haz.) (2019) *Üç Kanatlı Masal Kuşu: Oğuz Tansel*. Ankara, Ürün Yayınları. ISBN 9786052117538, 399 sayfa

Vedat Yazıcı: Şiirimizin, masalımızın ustası, halkbilimci sevgili babanız Oğuz Tansel'i 30 Ekim 1994'te sonsuzluğun kollarına bıraktık. Ayrılışının ardından Ocak 1995'te bir anma etkinliği düzenlendi. Yaklaşık bir yıl sonra etkinlik konuşmaları *Üç Kanatlı Masal Kuşu: Oğuz Tansel* adıyla kitaplaştı. Kitabın genişletilmiş üçüncü baskısı yayımlandı. Yayımlanma aşamasından söz ederek bu kitabın vurguladığı anlamı açar mısınız?

Aysıt Tansel:** Babam için bir anma etkinliği 15 Ocak 1996'da birinci ölüm yıldönümü olan 30 Ekim 1995'ten iki buçuk ay sonra düzenlendi. Aslında bu toplantı birinci ölüm yıldö-

* *Üç Kanatlı Masal Kuşu: Oğuz Tansel* kitabı üzerine Oğuz Tansel'in kızı Prof. Dr. Aysıt Tansel'le gerçekleştirilen bu söyleşi Bilkent Üniversitesi E. Öğr. Gör. Vedat Yazıcı (vedat@bilkent.edu.tr) tarafından yapılmıştır.

** Prof. Dr., Orta Doğu Teknik Üniversitesi Yarı Zamanlı Öğretim Üyesi (atansel@metu.edu.tr).

nümü için planlanmıştı. Fakat yetiştiremedik. Bu nedenle bu toplantı 15 Ocak 1996'da yapıldı. *Üç Kanatlı Masal Kuşu: Oğuz Tansel* adlı kitabımız da 15 Ocak 1996'da basıldı ve o gün sığağı sığağına matbaadan getirilerek toplantıyı izleyenlere sunuldu. Kitap bu toplantı öncesinde hazırlanmıştı. Böyle bir kitabı hazırlama düşüncesi, hazırlığın her aşamasında yoğun bir çaba ve özen gösteren Metin Turan'a aittir. Yaklaşık bir yıl kadar önce *Oğuz Tansel dostlarına* ulaşıldı ve katkı yapıp yapamayacakları soruldu. Hepsinden de olumlu yanıt alındı. Kitap böylece ortaya çıktı. Yazarlardan Abdülkadir Paksoy, Günay Güner, Ümit Sariaslan ve Nuri Taner bu kitaptaki yazılarını esas alarak toplantıdaki konuşmalarını yaptılar. Oğuz Tansel'in bazı şiirleri Amerikalı besteci Prof. Dr. Bruce Reiprich tarafından bestelenmişti. Amerika'da Oğuz Tansel anısına adanan bir konserde de seslendirilmişti. Bu bestelerden bazıları bu toplantıda soprano Evren Ekşi ile *Klasik Dörtlü* tarafından seslendirildi. Bruce Reiprich, Amerika'dan gelerek bu toplantıya katıldı ve duygulu bir konuşma yaptı. Ankara'da Devlet Tiyatroları Yeni Sahne salonunda düzenlenen bu toplantıya katılım yüksek oldu. Coşkulu bir kalabalık vardı.

Kitabımızın genişletilmiş ikinci baskısı ise yirmi iki yıl sonra Aralık 2018'de çıktı. Bildiğiniz gibi 2019 yılı Oğuz Tansel'in ölümünün 25. yıldönümüdür. Bu nedenle genişletilmiş ikinci baskıyı 25. ölüm yıldönümünü anma kitabı olarak düşündük ve Eylül 2019'ta genişletilmiş üçüncü baskı yapıldı. Ayrıca, bir de geçenlerde *Masallar¹* adlı bir kitabı yayımlandı. Kitabın vurguladığı anlam açık: Sonuçta, Oğuz Tansel'in bir yazın eri olarak ve insan olarak

-dostlarınca ve onu yüz yüze tanımayan kişilerce- gelecek kuşaklara anlatılması.

Vedat Yazıcı: Adnan Binyazar, üç kanatlı masal kuşuna benzettiği Oğuz Tansel'in sanatçı kişiliğini her bir kanadı için yakıştırdığı imgesel kavramlarla zenginleştirmiş: Bir kanadı *duygu*, bir kanadı *halk*, bir kanadı *bilgelik* yüklü üç kanatlı masal kuşu. Babanızın bu yanlarını ortaya çıkaran anılarınız vardır sanırım. Bunlardan kısa örnekler verebilir misiniz?

Aysıt Tansel: Duygu kanadını ele alacak olursak şunları söyleyebilirim. Babamız gerçekten duygu dolu bir insandı. Aslında babamın bize anlattığı pek çok anısı var. Yazıya geçirilmediği için bunlar belleğimizde silikleşerek, soluklaşarak kaldı. Babam atları çok severdi; iyi de ata binerdi. İstanbul'da Rami'deki askerlik yaptığı kışlaya geldiği gün binmek için ona çok huysuz, deli bir at vermişler. Akılları sıra korkutup dalga geçecekler. Biner binmez at dörtmala koşmaya başlıyor; düşmemek için Oğuz Tansel yüzükoyun yatıp atın boynuna sarılıyor. Uzun bir koşudan sonra at sakinleşiyor. Aralarında böylece bir dostluk başlıyor. Kışladan ayrılma zamanı duygulu anlar yaşanıyor; atın gözlerinden yaş gelmiş.

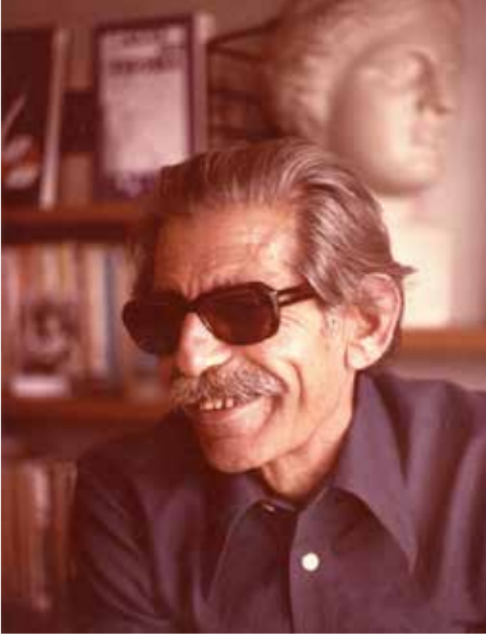
Oğuz Tansel çiçekleri de çok sever; “Çiçekleri sevmeyen insanları sevemez” derdi. Konya’da Öğretmen Evleri sitesindeki evlerinin bahçesini güllerle donatmış; dillere destan bir gül bahçesi yaratmıştı. Güllerin açmaya doyamadığı ilkbahar ve sonbahar aylarında evimize gelen konukları birer demet gül vermeden bırakmazdı.

Üç Kanatlı Masal Kuşu: Oğuz Tansel’in bir kanadının halk olduğu çok doğru bir saptama. Oğuz Tansel tanıştığı halktan kişilerle, içtenliğiyle hemen kaynaşır. Bir masal anasının ya da atasının dilini çözüp masal anlatmaya razı etmek kolay iş değildir. Örneğin, Amasya masallarını derlediği Emine Uyaroğlu bizim evimizde Ziyereli Nine olarak anılırdı. O masal anlatmak üzere geldiğinde çayı demlenmiş olur, sigarası hazır edilirmiş. Babam da sohbe bir masal anlatarak başlamış. Bunları annemden duymuştum.

Oğuz Tansel’in insanlara karşı sevgi ve sorumluluk duygusunu gösteren bir anısı da şöyle. *Üç Kanatlı Masal Kuşu: Oğuz Tansel adlı kitabımızdan alıntılıyorum. Avustralya kökenli, Amerikalı Prof. Dr. Owen, Oğuz Tansel’in evine, akşam yemeğine çağırılı, Ankara’da. Yemekten sanattan, toplumsal sorunlardan konuşuluyor çokça. Prof. Owen bir olay anlatıyor. “Otoyol üzerinde, gece geç saatte bir kaza olmuş. Yakınlarda hiçbir insan yok. Ne gelen var, ne giden. Yaralı, yol boyunca bir telefon kulübesinden telefonla yardım arıyor. Karşısına siz çıkıyorsunuz. Yaralıyı tanımıyorsunuz. Nerede olduğunu size anlatamıyor. Ona nasıl ulaşacağımızı bilmiyorsunuz. Yalnızca, telefonda bir ses sizden yardım istiyor... Ne yapardınız?” diye soruyor Prof. Owen. Oğuz Tansel’in yanıtını merakla bekliyoruz. “O çılgılığı duyduktan sonra ben artık sorumluyum” diyor. Bu yanıtta onun insan sevgisi, çağdaş dünya yurttaşlığı bilinci ışıltıyor.*

Vedat Yazıcı: İlk anma toplantısındaki konuşmaları içeren anlamlı kitap üzerinden yıllar geçti. Bu kez elimizin altında Metin Turan’ın hazırladığı geniş kapsamlı, nerdeyse 400 sayfaya ulaşan, ilk basımı Ocak 1996, ikinci basımı Aralık 1998’de ve bu son genişletilmiş üçüncü basımı Eylül 2019’da yapılmış olan *Üç Kanatlı Masal Kuşu: Oğuz Tansel* var. Yirmi üç yıllık aradan sonra, bu kez sizin de yazılarımızın bulunduğu yetmiş sekiz yazıyı kapsayan oylumlu, yazın tarihçilerine, araştırmacılara kaynaklık edecek bir kitapla uçuruyorsunuz üç kanatlı masal kuşunu. Babamızı, kuşkusuz kardeşlerinizin de katkısıyla, yazın alanında unutturmamak için gösterdiğiniz yoğun emeği izleyenlerden biriyim. Çeyrek yüzyıla yakın geçen bu zaman dilimi içinde neler yaptığımızı anma toplantıları, ödüllendirmeler, dergilerde özel bölümler gibi kitap ele veriyor gerçi ama emek yoğun başat kişi olarak sizden öğrenebilir miyim, sevgili Aysıt Hocam?

Aysıt Tansel: İlk anma toplantısı 2 Aralık 1994’te Oğuz Tansel’in ölümünden yaklaşık bir ay kadar sonra Amerika’da yapılmıştı. Prof. Dr. Bruce Reiprich’in Oğuz Tansel’in şiirlerine yaptığı bestelerin seslendirildiği bu konser Oğuz Tansel’in anısına adanmıştı. 15 Ocak 1996’da Ankara’da yapılan anma toplantısından sonra ara ara anma toplantıları gerçekleştirdik. Bunlar Ankara, İstanbul ve Konya’da oldu. Çok güzel, büyük bir toplantı İstanbul’da, şu anda yıkılmış olan Atatürk Kültür Merkezi’nde 2002’de yapılmıştı. “Oğuz Tansel’le bir Gece” adını taşıyan bu toplantıyı Kültür Bakanlığı’nın desteğiyle Ruhi Su’nun eşi rahmetli Sıdıka Su ve Troya Folklor/ Araştırmaları Derneği (başkanı İlhan Gülek önderliğinde) düzenlemişti. Diğer geniş katılımlı ve büyük bir toplantı ODTÜ’de öğrencilerin Ede-

biyat Topluluğu ve *folklor/edebiyat* dergisi tarafından 2007’de düzenlendi. “Barışın Ozanı Oğuz Tansel” adını taşıyan bu toplantı ODTÜ Kültür Kongre Merkezi Kemal Kurdaş Salonu’nda gerçekleştirildi. Konya’da İl Halk Kütüphanesi’nde ve Selçuk Üniversitesi’nde yapılan toplantılar var. Bunlar da geniş katılımlı, büyük ve önemli toplantılar oldu. Hemen hepsinde *folklor/edebiyat* dergisinin ve Metin Turan’ın katkıları büyük olmuştur. Metin Turan’ı özellikle anmadan geçemeyeceğim. Kendisine her zaman büyük teşekkür borçluyuz. Bildiğiniz gibi Ekim 2016’da Oğuz Tansel’in doğumunun 100. yıldönümü dolayısıyla Prof. Dr. Sedat Sever önderliğinde Ankara Üniversitesi Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Merkezi [ÇOĞEM] ve ODTÜ Türk Dili Bölümü tarafından “Uluslararası Türk Masal Dünyası

ve Doğumunun 100. Yılında Oğuz Tansel Sempozyumu” adını taşıyan geniş katılımlı bir sempozyum gerçekleştirildi.² Almanya, Azerbaycan, Fransa, İskoçya, KKTC, Özbekistan, Polonya ve Ukrayna gibi ülkelerden konuşmacı olarak katılan Türkolog Oğuz Tansel dostları oldu.

2009 yılında ise “Oğuz Tansel Yazın Ödülü”nü başlattık. Bu babamızın ölümünden sonra kardeşlerimle birlikte hep yapmak istediğimiz bir şeydi, ama nedense bir türlü mümkün olmamıştı. Bu ödül her yıl dönüşümlü olarak “şiiir”, “çocuk yazını” ve “halkbilim” alanlarında veriliyor. Şiir alanında bir şiir kitabı, çocuk yazını ve halkbilim alanlarında ise araştırma eserleri ödüllendiriliyor. 2019 şiir ödül törenini 2019 Nisan ayında yaptık. 415 şiir kitabı ile rekor sayıda başvuru olmuştu. Her yıl tek bir esere verilen ödülümüz, 2019’da çok nitelikli başvurular olması dolayısıyla iki esere birden; şair Gültekin Emre ve şair Haydar Eroğlu’na verildi. 2020’de ise “Oğuz Tansel Yazın Ödülü” çocuk yazını alanında bir araştırma eserine verileceği duyurulmuştu. Bu ödülün sonucunu Nisan 2020 ortasında açıklamayı ve her yıl yaptığımız gibi bir ödül töreni ile ödülü vermeyi planlıyorduk. Fakat maalesef yaşadığımız korona virüs dolayısıyla ödülü kazananı açıklayamadığımız gibi ödül törenini de yapamadık. Henüz yeni belirlendiğine göre, çok nitelikli başvurular olması dolayısı ile jüri, bu yıl da ödülü iki araştırmacıya birden vermeyi kararlaştırdı. Çocuk ve gençlik kültürüne, edebiyatına bilimsel ve özgün yaklaşımları nedeniyle Dr. Esra Uslu doktora tezi ile ve Dr. Ebru Güzel araştırma yapıtıyla oybirliğiyle Oğuz Tansel Çocuk Yazını Araştırma ödülünü kazandılar. Öntümüzdeki günlerde (Temmuz 2020 içerisinde) sanal ortamda bir ödül töreni gerçekleştirmeyi planlıyoruz. Instagram’la yapılacağını sanıyoruz. Bu konuda bir basın duyurusu yapılacak

2021 yılında ise “Oğuz Tansel Yazın Ödülü” halkbilim alanında bir araştırma eserine

verilecek. Bu konudaki duyuru Ağustos ayında gazete ve dergilerde yapılacak. Bu toplantıların ve ödül törenlerinin listesi ve ayrıntılı bilgisi *Üç Kanatlı Masal Kuşu: Oğuz Tansel* kitabımızın üçüncü baskısında bulunabilir. Ayrıca, bir web sitemiz³ var. Üç dilde (Türkçe, İngilizce ve Almanca) olan bu sitede anma toplantıları ve ödül törenleriyle ilgili bilgilere, afiş ve fotoğraflara, bazı makalelere ulaşılabilir. Dergilerin özel bölümlerine gelince, şu

anda anımsayabildiğim kadarıyla dört dergide özel sayı/bölüm oldu: 1997’de Çalı Kültür ve Sanat Dergisi Oğuz Tansel özel sayısı, 2002’de *Cumhuriyet Kitap Eki Özel Sayısı*, 2002’de *Pencere Kültür Düşün Sanat Dergisi Oğuz Tansel Özel Bölümü*, 2003’te *folklor/edebiyat* dergisi özel bölümü... Oğuz Tansel’in 25. ölüm yıldönümü dolayısıyla Eylül 2019 sayısında Öğretmen Dünyası dergisi özel bir bölüm hazırladı. Bu arada, *Ekin-Sanat* dergisi Ağustos 2019 sayısında bir söyleşi ve yine aynı dergi Ekim 2019 sayısında bir özel bölüm yayımlandı.

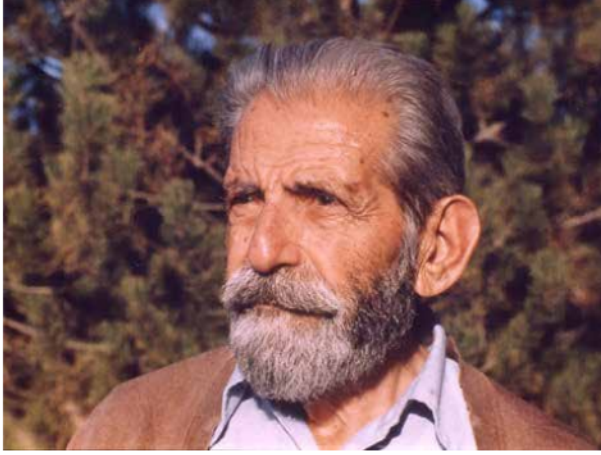
Vedat Yazıcı: Ekonomik sıkıntılarla boğuştuğumuz, kâğıt ederlerinin el yaktığı bu dar zamanlarda böylesi kapsamlı bir kitabı yaşama geçirmek sizin için oldukça güç olmuştur. Arayış aşamasında elinizde dosyayla koşuşturmalarımızın tanığıyım. Sonra sizden “Yayımlandı” haberini alıyorum ve postadan *Üç Kanatlı Masal Kuşu: Oğuz Tansel* uçup yüreğimize kanat çırpınarak konuyor. Bu yapıtın mimarı olarak, baskıya hazırlayan Metin Turan’ın emeğini ve deneyimli katkılarını unutmadan elbette, dosyanın oluşturulmasından başlayarak kitaplaşımcaya değin geçirdiği evreleri anlatır mısınız?

Aysıt Tansel: Bu kitabın oluşturulmasında Metin Turan’ın emeği çok büyük. Yazıların seçimi ve sıralanması tamamen Metin Turan’ın düşüncesiydi. Kitap 2015’te Oğuz Tansel’in 100. doğum yıldönümünde hazır. Bu yıldönümünde yayımlansın istiyorduk. Fakat basacak bir yayınevi bulunamadığı için bu mümkün olmadı. Kitap oluştuktan sonra basacak bir yayınevi arayışımız birkaç yıl sürdü; çünkü yayınevlerinden yanıt almak zaman alıyordu. Birkaç yayınevi kitabı çok uzun buldu ve masraflı olacağı için yayımlamak istemedi; özellikle de kâğıt ederlerinin artmasından sonra. Böylece kitabın 2018 Aralık sonunda genişletilmiş ikinci baskısı ve Eylül 2019’da da genişletilmiş üçüncü baskısı Ürtin Yayınları arasında, özenli bir çalışmayla çıktı. Kitabın basımını Elginkan Vakfı destekledi. Bu vakfı minnetle anıyorum.

Vedat Yazıcı: Şair Abdülkadir Paksoy, yine şair Halil Uysal’ın; “Masalları da şiir Oğuz Tansel’in. Hem de has şiir, bunun için masal dediklerine ben ‘masalşiir’ diyorum (1976)” görüşünden yola çıkarak; “Duyguları ve düşünceleri toplum ve insan sorunlarını toplumun gerçekçilik çizgisinde, çağdaş dünya görüşüyle yoğuran bir şairdir” sonucuna varıyor. Oğuz

Tansel'in şiire ve masala bakışını siz nasıl yorumlarsınız?

Aysıt Tansel: Oğuz Tansel'in şiire ve masala bakışını benden önce yorumlamış yazın ustaları var. Onlardan yapacağım alıntılarla bu soruyu yanıtlamak isterim. Adnan Binyazar, kitabımıza adını veren *Üç Kanatlı Masal Kuşu: Oğuz Tansel* başlıklı yazısında şu görüşleri dile getirmiştir: "Anlatılarındaki özgün arayış beğenisinden de etkilenerek 'üç kanatlı bir masal kuşu'na benzettim Oğuz Tansel'i. Gerçekten öyledir; benzemezlikleriyle öne çıkmıştır, benzerlikleriyle değil. Halk bilgisiy-

le çağdaşlığı özümseyerek kendi bilgeliğini yaratmıştır. Özellikle şiirlerinde çok belirgindir bu. Yüreği o çimen yeşili halkçılıkla beslenirken, halkın gerçeklerini dile getirerek başlamıştır şiire. Yalnızca kendi halkımızın değil, öbür halkların sorunlarını da şiirine yansıtmıştır.

Kemal Özer de *Üç Kanatlı Masal Kuşu: Oğuz Tansel* kitabında yer alan "Oğuz Tansel'in Bende ki Görüntüsü" başlıklı yazısında

şu görüşlere yer vermiştir: "Sanatsal kısıtlamaların başında, Garip şiirinden uzak durma gereği yer alıyor. Bir başka gereklik de, Nâzım Hikmet şiirinin çekim alanı dışına çıkmaktır. Bu iki kısıtlayıcı uç arasında, ülkede yaşananlar, bu yaşantının bireylere yansıması, bir de İkinci Dünya Savaşı'nın getirdiği temalar kalıyor Kırk Kuşağı ozanlarına. Kaçınmalarla eldeki olanakların kullanımı, ister istemez bu kuşağın şiirine ortak söyleyişler, ortak içerikler getiriyor. Oğuz Tansel'in şiirine baktığımızda onun söz konusu genel görüntünün dışına en çok çıkan ozanlardan biri olduğunu görüyoruz."

Eray Canberk de "Oğuz Tansel Şiiri İçin Bir Yorum Denemesi" başlıklı yazısında şöyle yazmıştır: "Bence Tansel'in en özgün yanı aynı kara parçasında boy atan eskil uygarlıkların şiiriyle halk şiirimizin bir bileşimini yapmış olmasıdır. Bu şiirde insancılık, barışçılık, özgürlükçülük, toplumculuk damarları birleşip bir ana damar olarak kendini belli eder."

Kitabımızda Fakir Baykurt "Çile Eri Oğuz Tansel" başlıklı yazısında şu görüşü belirtmiştir: "Folklor yanı güçlü, bilinç ışığında durulmuş, yepyeni söyleyişlerin ustalığında, bilmiş çelik bir şairdi o; ama bilir miyim nerelerden geliyor; nerelere sardı yolu? Sadece bir sezgiydi benimki. Oğuz Tansel şiiri ciddiye alan şairlerin hasındandır."

Bu alıntılarda benim vurgulamak istediğim Oğuz Tansel'in benzemezlikleri ve bu benzemezlikleriyle öne çıkmış olduğu görüşüdür.

Vedat Yazıcı: 2019 Haziran'ında yitirdiğimiz değerli ressam İbrahim Balaban babamın yakın dostuydu. Birlikte pek çok sevinci paylaşmış, birlikte gültüştüp birlikte ağlaşmışlar. Ba-

laban, kitaptaki yazısında Oğuz Tansel'i dostluk ilişkilerinde Nâzım'a benzetiyor: "Oğuz Tansel, büyük insanlarda olduğu gibi sanatçı dostlarına öylesine sevgiyle sarılırdı ki bazen onu *şair babam* Nâzım Hikmet sanırdım" diyor. Siz de bir yazınızda babanızın kişilik özellikleri üzerinde dururken insan sevgisine, özverili, eli açık, cömert kişiliğine dikkat çekiyorsunuz. Babanızın bu yanını biraz açar mısınız?

Aysıt Tansel: Oğuz Tansel insanlara karşı sevgi doluydu. İlişkilerinde özverili yönü ağır basardı. Eli açık ve cömert bir kişiliği vardı. Çok yardım severdi. Yardım sever olduğu için Aleviler tarafından "Alevi Dedesi" olduğu sanılırdı. Bir sıkıntısı, bir güçlüğü olanlar Oğuz Tansel'e başvururdu. O da bu kişilere yardımcı olmak için gerek vaktini gerekse de parasını harcamaktan çekinmezdi. Konya'da bulunduğu yıllarda, çevre ilçe ve köylerindeki öğretmenler çeşitli konularda yardım için gelir Oğuz Tansel'i bulurdu. Annem de babam da çocuk eğitimi konusunda kitaplar okumuşlar, kendilerini geliştirmişlerdi. Çocukları ile sorun yaşayanlar da Oğuz Tansel'e başvururdu. Onlarla bir danışman gibi konuşur, önerilerde bulunurdu. İşsizlere iş bulurdu. Bir becerisi olanları gerek devlette gerekse özelde işe yerleştirirdi. Hasta gelenleri, doktor dostlarına, hastanelere götürüp tedavilerinin başında bulunurdu. Bir seferinde Burhaniye'nin bir köyünden bir aile yardım için Oğuz Tansel'e başvurdu. Ankara'da bir ailenin yanına evlatlık olarak verdikleri kızları kaybolmuştu. Bu kız çocuğunun bulunması için Oğuz Tansel çok uğraştı. Emniyet görevlileri ve gazeteci dostlarını seferber etti. Sonunda bu kız çocuğu İstanbul'da bulundu.. Kendisine ev işlerinde yardıma gelen bir ailenin ev sahibi olmalarını sağladı. Onların oğlu küçük Mustafa'nın Ankara'da Hacettepe'de böbrek ameliyatını yaptırmıştı ve yurtdışından gerekli ilaçlarını getirtmişti. Böyle pek çok anı var.

Vedat Yazıcı: Oğuz Tansel, Türkçeye önem veren, öğrencilerini Atatürk'ün dil devrimini ve TDK bilinciyle yetiştiren bir öğretmen aynı zamanda. Şiir ve masallarıyla sözvarlığımıza pek çok sözcük, sözcük ve söz kalıbı kazandırmış, dil tutucularına ödün vermeden bir kurum gibi özveriyle çalışmıştır. Babanızın ortaokulda öğrencisi olduğunuzu biliyorum. Onun derslerdeki Türkçe duyarlılığına, dil tutumuna örnek verebilir misiniz?

Aysıt Tansel: Oğuz Tansel'in Türkçeden hiçbir biçimde ödün vermeden bir kurum gibi çalıştığı doğrudur. Sözlük kullanımına önem verirdi. Bütün öğrencilerinin birer Türk Dil Kurumu Türkçe sözlüğü almalarını ve kullanmalarını sağlardı. Derslerde sadece Türkçe ve edebiyat değil, diğer sanat dallarından resimden ve müzikten de konuşur; öykü ve şiir okurdu. Çok güzel ve anlamlı okurdu. Bütün öğrenciler çıt çıkarmadan dinlerdik. Alphonse Daudet'nin

Değirmenimden Mektuplar adlı kitabından “Mösyö Seguin’in Keçisi” adlı öyküsünü; Pir Sultan Abdal’dan, Yunus Emre’den, Karacaoğlan’dan şiirler okuduğunu anımsıyorum. Ayrıca Fransızcadan çeviri şiirler de okurdu: Bir Orhan Veli çevirisi olan “Çirozname” şiiri gibi... Öğrencileri onu her zaman çok sevdiler. Arkasından, hakkında önemli yazılar yazan öğrencileri oldu. Bu yazılar öğretmenliğini değerlendirdiği gibi kendilerine

kişisel katkıları da içeriyor. Bu yazılardan üçü *Üç Kanatlı Masal Kuşu: Oğuz Tansel* kitabımıza girmiştir. Dr. Nijat Gürsoy, “Bir Büyük İnsan” başlıklı yazısında “Her birimize büyük insan muamelesi yapıyordu” demiştir. Hasan Baş, “Hocam Oğuz Tansel” başlıklı yazısında “Diğer derslerde Hababam Sınıfını hiç de aratmayan bu sınıf Türkçe dersinde derin bir sessizliğe bürünüyor... Hoca, Karacaoğlan’dan, Pir Sultan Abdal’dan, Yunus Emre’den şiirler okuyor, örnekler sunuyordu...” diye yazmış. Prof. Dr. İlhan Tomanbay ise “Oğuz Tansel, O Benim Öğretmenimdi” başlıklı yazısında “Ortaokulda adımı hiç unutmadığım tek öğretmenim Oğuz Tansel’di” diyor. Amerika’da yaşayan Neval Akay adlı bir öğrencisi, çok uzun yıllar sonra Amerika’da soyadı benzerliğinden yola çıkarak Oğuz Tansel’in izini sürüyor ve bize ulaşıyor. İz bıraktığı böyle pek çok öğrencisi ile karşılaştık, hâlâ da karşılaşıyoruz... Ayrıca, öğrenciler arasında şiir okuma yarışmaları düzenliyordu. Bir yıl ben de katıldım. Babamın “Mayıs Yağmuru” adlı sevdiğim bir şiirini okudum. Çok beğenildi. Üçüncü sınıfların birincisi seçildim. Dereceye girenlere armağan olarak şiir kitapları verildi. Bana da üç şiir kitabı verdiler. Bunlar, o yıllarda yayımlanan Oktay Rifat’ın *Aşk Merdiveni*, Salâh Birsal’ın *Hacivat*’ın Karısı ve Oğuz Tansel’in *Savrulmayı Bekleyen Harman* adlı kitaplarıydı. İçleri, bana, o günün anısına yazılmıştı. Bu kitapları hâlâ saklıyorum kitaplığında.

Vedat Yazıcı: Sanırım babanızın şiirlerinin İngilizceye çevirisini siz başlattınız. Talât Halman’ın da Oğuz Tansel şiir çevirileri var. Talât Halman, kitaptaki “Tansel’de Öz ve Özgünlük” başlıklı yazısında çeviri yetersizliğinin nedenlerini işliyor ve “Türk edebiyatı dünya sahnesinde üvey evlat” yargısına varıyor. Oğuz Tansel’in çevirilerini göz önüne alarak bu yargıya katılır mısınız?

Aysıt Tansel: Oğuz Tansel’in şiirlerinin İngilizceye çevirilerini benim başlattığım doğru değil aslında. Oğuz Tansel’in şiirleri ilk defa şair İlyas Halil tarafından İngilizceye çevrildi ve bazıları, örneğin, “Mayku” adlı şiiri 1953’te, Ankara’daki *Kaynak* dergisinde Türkçe ve İngilizce olarak yayımlandı. Daha sonra “Düğüm” adlı şiiri Talât Halman tarafından İngilizceye çevrilip 1982’de Amerika’da *Contemporary Turkish Literature* adlı kitapta yayımlandı. 2011 yılında *Zakkum Çiçeği Tanıyerinde* ve 2012 yılında *Masal Dünyası / World of Tales* adlı

Türkçe/İngilizce şiirler içeren kitaplar yayımlandı. Bu kitaplardaki çevirileri Nilüfer Miza-noğlu Reddy, Talât Halman ve diğer çevirmen dostlarla birlikte yaptık. 2017’de *Gökdeniz / Das Meer am Himmel* adlı Türkçe/Almanca şiirler içeren bir kitap yayımlandı. Bu kitaptaki çeviriler Thomas Balkenhol ve Yüksel Pazarkaya’nın. Ayrıca Danca, Fransızca ve Korece’ye çevrilen şiirleri de var. Masal kitaplarından *Al’lı ile Fırfırı* 2018’de Rusça’ya çevrilip yayımlandı. Ayrıca *Yedi Devler* ve *Üç Kızlar* adlı masal kitaplar da 2019’da Rusçaya çevrilip yayımlandı. Bu çevirileri Anastasiia Zherdieva yaptı. *Bektaşî Dedikleri* adlı Metin Eloğlu ile ortak şiir kitabı Prof. Dr. Joseph S. Jacobson tarafından İngilizceye çevrilip *Dervish Bektaşî Hi Gems* adıyla geçen Nisan ayında yayımlandı. Yine de bütün bunlar sınırlı, yeterli değil. Daha çok çeviri yapılması istenir. Evet, Türk edebiyatının dünya sahnesinde tüvey evlat olduğu yargısına katılırım. Bir kere, iyi bir çeviri yapmak zor bir iş, iki dile de egemen olmak gerekiyor. Özellikle de şiir çevirisi çok zor ve çok yoğun emek istiyor. Uzun sürebiliyor. Talât Halman’ın bahsettiğiniz yazısındaki çeviri yetersizliğinin nedenleri geçerli ve önemli. Bunlar uygarlık ve duyarlık farklılığı ve dil bağdaşmazlıklarını da içerebiliyor. Son yıllarda Türk edebiyatından yabancı dillere çevirileri destekleyen “Kültür ve Turizm Bakanlığı Türk Kültür, Sanat ve Edebiyat Eserlerinin Dışa Açılımını Destekleme Projesi” [TEDA] bu alana önemli katkılarda bulunmuş fakat yine de yeterli olmamıştır.

Vedat Yazıcı: Oğuz Tansel için önümüzdeki dönem ne gibi etkinlikler düşünüyorsunuz? Kurumlaşmayı öngören tasarımlar var mı? Bir de bu sorular dışında eksik kalanlar varsa tamamlar mısınız lütfen?

Aysıt Tansel: Geçirdiğimiz 2019 yılı Oğuz Tansel’in ölümünün 25. yıldönümüdür. Bu nedenle, Ankara’da iki önemli etkinlik yapıldı. 5 Ekim 2019’da Ekin-Sanat Merkezi’nde çok samimi bir atölye havası içerisinde geçen bir toplantı gerçekleştirildi. Bu toplantıya öncülük eden yazar Ayşe Kaygusuz Şimşek’i anmadan geçemeyeceğim. Daha sonra Çağdaş Sanatlar Merkezi’nde gerçekleştirilen etkinliğin tarihi 2 Kasım 2019. 19 Mayıs 2019’un 100. yıldönümü olması dolayısıyla etkinlikte bu konu da vurgulandı. Açıkalmı Ortaokulu öğretmen ve öğrencileri bu etkinlikte rol aldılar. Oğuz Tansel’in yaşamı sazlar ve türküler eşliğinde canlandırıldı. Oğuz Tansel’in *Bektaşî Dedikleri* kitabından bahsedilirken öğrenciler semah döndüler. 2020 yılı Oğuz Tansel’in doğumunun 105’inci yıldönümü. Bu nedenle Ankara’da sonbaharda Bilkent Üniversitesi’nde uluslararası bir Oğuz Tansel sempozyumu ve İzmir’de şiirli bir müzik gecesi planlanıyordu. Bir yıl önceden başlayan hazırlıklar yapılmıştı. Fakat ne yazık ki bu iki etkinlik de korona virüs dolayısıyla belirsiz bir tarihe ertelendi. Kurumsal-laşma konusu ise hep aklımızın ortasında. Umarız bu konu da mümkün olur.

Vedat Yazıcı: Zaman ayırıp sorularımı yanıtladığınız için teşekkür ederim, sevgili Aysıt Tansel. Oğuz Tansel, “masalları uyutmak için değil uyandırmak için” yazdığını belirtmiştir. Bu yargısının gerçekleşmesini diliyor, *Üç Kanatlı Masal Kuşu: Oğuz Tansel* kitabının yazını-mızda nice yaratıcı çalışmalara öncülük etmesini diliyorum.

Notlar

- 1 Oğuz Tansel (2019), *Masallar*, İstanbul, Yapı Kredi Yayınları.
- 2 “Uluslararası Türk Masal Dünyası ve Doğumunun 100. Yılında Oğuz Tansel Sempozyumu” için bz.: <https://www.oguztanselsempozyumu.com>.
- 3 Bz.: <http://www.oguztansel.org>
Oğuz Tansel (2012), *Masal Dünyası/World of Tales*, Ankara, Elips Kitap.
Oğuz Tansel (2017), *Gökdeniz/ Das Meer am Himmel*, Wassenberg, Schulbuchverlag Anadolu.
Oğuz Tansel (2018ba), *Al'lı ile Fırfırı*, Rusça, Kırım, Tarpan.
Oğuz Tansel (2019), *Altı Kardeşleri*, Rusça, Kırım, Tarpan.
Oğuz Tansel (2019), *Yedi Devler*, Rusça, Kırım, Tarpan.
Oğuz Tansel (M. Eloğlu ile) (2020), *Dervish Bektashi Gems*, İstanbul, Libra Kitap.

